

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	น
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 พื้นที่ศึกษา	6
1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	8
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	9
1.8 แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	9
1.8.1 แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง	9
1.8.2 แนวคิดเรื่องพื้นที่ทางสังคมและความหมายของสถานที่	15
1.8.3 วาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม	21
1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
1.9.1 กลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเงื่อนไขในมิติด้านสิ่งแวดล้อม	27
1.9.2 กลุ่มที่เน้นผลกระทบทางสังคมและวิถีชีวิตของผู้ได้รับผลกระทบ	28
1.9.3 กลุ่มที่ศึกษาเรื่องนิเวศวิทยาการเมืองของเขื่อน	30
1.9.4 กลุ่มที่ศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐ	31
1.9.5 กลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์พลัดถิ่น	33
1.10 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	34
1.11 ระเบียบวิธีวิจัย	37
1.11.1 ข้อมูล แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	37
1.11.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.12 การนำเสนอผลการศึกษา	39
บทที่ 2 พื้นที่ศึกษา	40
2.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ	40
2.1.1 ที่ตั้ง และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	40
2.1.2 สภาพภูมิอากาศ	41
2.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติ	44
2.2 ลักษณะทางด้านประชากร สังคม และวัฒนธรรม	47
2.2.1 ประวัติหมู่บ้าน	47
2.2.2 การปกครองและการบริหารจัดการหมู่บ้าน	48
2.2.3 ลักษณะประชากร	50
2.2.4 ภาษา และศาสนา	52
2.2.5 การศึกษา	54
2.3 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ	57
2.3.1 การประกอบอาชีพ	57
2.3.2 การถือครองที่ดิน	58
2.4 สาธารณูปโภค	59
2.5 สรุป	61
บทที่ 3 นโยบายและการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของ สปป.ลาว ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง เชิงพื้นที่	63
3.1 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	64
3.1.1 การสร้างระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (1975-1985)	66
3.1.2 ช่วงการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคม (1986-1995)	67
3.1.3 ช่วงแห่งการร่วมมือ และการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจตลาดทุนนิยม (1996-2010)	71
3.2 นโยบายการพัฒนา สปป. ลาว ที่เกี่ยวข้อง	77
3.2.1 นโยบายยุติการวางป่าทำไร่เลื่อนลอย	81
3.2.2 นโยบายลดล้างการปลูกฝิ่น	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.3 นโยบายการจัดสรรที่ดินและป่าไม้	82
3.2.4 นโยบายการรวบรวมหมู่บ้านและการตั้งถิ่นฐาน	84
3.2.5 นโยบายการพัฒนาพลังงานไฟฟ้า	86
3.3 การพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำใน สปป.ลาว	88
3.4 สรุป	92
บทที่ 4 การพัฒนา การจัดระเบียบพื้นที่อันเนื่องมาจาก โครงการขยายเขื่อนไฟฟ้าเทินหิบนูน	95
4.1 เขื่อนไฟฟ้าเทินหิบนูน และ โครงการขยายเขื่อนไฟฟ้าเทินหิบนูน	95
4.1.1 โครงการเขื่อนไฟฟ้าเทินหิบนูน	95
4.1.2 โครงการขยายเขื่อนไฟฟ้าเทินหิบนูน	99
4.2 การโยกย้ายจัดสรร	103
4.2.1 การมีส่วนร่วมในการโยกย้าย	104
4.2.2 การกำหนดที่ตั้งการโยกย้าย	106
4.2.3 การชดเชยค่าเสียหาย	110
4.2.4 การจัดสรรที่ดินและป่าไม้ของหมู่บ้านหนองซงใหม่	113
4.2.5 การจัดสรรที่อยู่อาศัย	119
4.2.6 การจัดสรรพื้นที่การเกษตร	123
4.2.7 การศึกษาขั้นพื้นฐาน	127
4.2.8 ด้านสุขอนามัย	128
4.3 การปรับปรุงคุณภาพชีวิต	129
4.3.1 การทำเกษตรแผนใหม่	129
4.3.2 “อาหารเพื่องาน” และ “การแจกข้าวสาร” ที่พึงพิงของชาวบ้าน	132
4.4 สรุป	133
บทที่ 5 บริบททางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมชนเผ่าม้ง และการดำรงชีพภายใต้พื้นที่แห่งความหวัง	135
5.1 ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ในประเทศลาว	135
5.2 วิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของเผ่าม้ง	137
5.2.1 ชื่อเรียกขนาน และที่มาของม้ง	137

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2.2 ชีวิตและสังคมม้ง	142
5.2.3 ระบบการผลิต	143
5.2.4 พิธีกรรม และความเชื่อ	147
5.3 การดำรงชีพชนเผ่าม้ง	148
5.3.1 ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน และบ้านเรือน	148
5.3.2 ทางด้านเศรษฐกิจ	153
5.4 สรุป	173
บทที่ 6 บริบททางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมชนเผ่าลาวกลาง และการดำรงชีพ ภายใต้พื้นที่แห่งความหวัง	175
6.1 วิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนเผ่าลาวกลาง	175
6.1.1 ชื่อเรียกชน และที่มาของชนเผ่าลาวกลาง	175
6.1.2 ชีวิต และสังคม	178
6.1.3 ระบบการผลิต	181
6.1.4 พิธีกรรม และความเชื่อ	182
6.2 การดำรงชีพชนเผ่าลาวกลาง	185
6.2.1 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและบ้านเรือน	185
6.2.2 ทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม	190
6.3 สรุป	207
บทที่ 7 สรุปและอภิปรายผลของการศึกษา	208
7.1 สรุปผลการศึกษา	208
7.2 อภิปรายผลการศึกษา	213
7.3 ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา	216
7.4 ข้อเสนอแนะ	217
บรรณานุกรม	219
ภาคผนวก	228
ภาคผนวก ก ชื่อเรียกกลุ่มชนเผ่า	229

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข โครงสร้างของหน่วยงานของรัฐบาลสำหรับ โครงการขยายเขื่อน ไฟฟ้าเทินหินบูน	235
ภาคผนวก ค ขั้นตอนการใกล้เกี่ยวกับไฟฟ้า	236
ภาคผนวก ง กิจกรรมอาหารเพื่องาน	237
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม	241
ภาคผนวก ฉ แบบนำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐ รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว และเจ้าหน้าที่ของโครงการ	251
ภาคผนวก ช แบบนำสัมภาษณ์ชาวบ้าน	252
ประวัติผู้เขียน	254

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 ปริมาณน้ำฝนที่ตกเฉลี่ยในแต่ละเดือน ช่วงปี 1990-2002	43
2.2 การจำแนกประเภทป่าในหมู่บ้าน	45
2.3 จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรหมู่บ้านเจ้าภาพ	50
2.4 จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรที่โยกย้ายเข้ามาใหม่	51
2.5 การนับถือศาสนา	53
2.6 จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษา	54
2.7 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมตอนต้น	55
2.8 ระดับการศึกษาของชนเผ่าม้งและชนเผ่าลาวกลาง	57
3.1 การคาดการณ์ปริมาณความต้องการใช้กระแสไฟฟ้า (เมกะวัตต์)	73
3.2 ผลของการจัดสรรที่ดินและป่าไม้	83
4.1 ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการขยายเขื่อนไฟฟ้าเทินหินบุญ	101
4.2 จำนวนประชากรที่อยู่ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำน้ำยั้ง 8	102
4.3 การตัดสินใจของประชาชน	105
4.4 มูลค่าทรัพย์สิน และการชดเชยให้แก่ชาวบ้านหมู่บ้านสมบูรณ์และหมู่บ้านผาบ้ง	112
4.5 การใช้ที่ดินในช่วงปี 2007 และ 2009	115
5.1 การแบ่งงานตามเพศ	146
5.2 แบบบ้านของชาวเผ่าม้ง	150
5.3 การประกอบอาชีพของชาวเผ่าม้ง	153
5.4 ทรัพย์สินของชาวเผ่าม้ง	154
5.5 รายได้ของชาวเผ่าม้ง	156
5.6 รายได้รวมในรอบปีของชาวเผ่าม้งจำแนกตามแหล่งรายได้	157
5.7 รายจ่ายในรอบปีของชาวเผ่าม้ง	160
5.8 การนับถือศาสนา	171
6.1 แบบบ้านของชาวเผ่าลาวกลาง	187
6.2 การประกอบอาชีพของชาวเผ่าลาวกลาง	190
6.3 ทรัพย์สินของชาวเผ่าลาวกลาง	191
6.4 รายได้ของชาวเผ่าลาวกลาง	193

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
6.5 รายได้รวมของชาวเผ่าลาวกลางจำแนกตามแหล่งรายได้ (กิบ/ปี)	194
6.6 รายจ่ายในรอบปีของชาวเผ่าลาวกลาง	196

สารบัญภาพ

รูป	หน้า
1.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา: หมู่บ้านหนองซงใหม่	7
1.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา	36
2.1 กราฟปริมาณน้ำฝนที่ตกเฉลี่ยในแต่ละเดือนช่วงปี 1990-2002	44
2.2 แผนผังการจัดองค์กรในหมู่บ้าน	49
2.3 คริวเรือนแยกตามชนเผ่า	51
2.4 ประชากรแยกตามชนเผ่า	51
2.5 คริวเรือนแยกตามชนเผ่า	52
2.6 ประชากรแยกตามชนเผ่า	52
2.7 การนับถือศาสนาแยกตามคริวเรือน	53
2.8 การนับถือศาสนาแยกตามประชากร	53
2.9 นักเรียนชั้นประถมศึกษาของ โรงเรียนประถมสมบูรณ์หนองซง	55
2.10 นักเรียนชั้นมัธยมตอนต้น โรงเรียนมัธยมหนองซง	56
2.11 ระดับการศึกษาของชนเผ่าม้ง	57
2.12 ระดับการศึกษาของชนเผ่าลาวกลาง	57
3.1 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	65
3.2 แผนที่เมืองที่ยากจน	80
4.1 ขอบเขตพื้นที่ของโครงการขยายเขื่อนไฟฟ้าเทินหินบูน	100
4.2 การกำหนดพื้นที่รองรับการโยกย้ายจัดสรร	108
4.3 สัดส่วนการใช้ที่ดิน ปี 2007 และปี 2009	116
4.4 แผนที่การใช้ที่ดินปี 2007	117
4.5 แผนที่การใช้ที่ดินปี 2009	118
4.6 การตั้งถิ่นฐาน	120
4.7 รูปบ้านด้านข้าง	121
4.8 รูปบ้านด้านบน	121
4.9 แบบบ้านแบบที่หนึ่ง	122
4.10 แบบบ้านแบบที่สอง	122
4.11 แบบบ้านแบบที่สาม	122

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูป	หน้า
4.12 การบุกเบิกถนนด้วยรถแทรกเตอร์	124
4.13 การทำคันทันด้วยรถขุดดิน	124
4.14 การแสดงร้องเพลงหมู่ของโรงเรียนสินนภา	128
4.15 การแสดงฟ้อนของโรงเรียนหนองซง	128
5.1 การกระจายของชนเผ่าตามหมวดภาษาม้ง-อิวเมี่ยน	141
5.2 การสร้างรั้วบ้านของชาวเผ่าม้ง	152
5.3 การเพาะปลูกมันสำปะหลัง	158
5.4 การผ่านมันสำปะหลัง	158
5.5 แผงขายชุดเผ่าม้ง	162
5.6 การชนวัวของชาวเผ่าม้ง	166
5.7 ผู้ชมที่คอยชมการแข่งขัน	166
6.1 การกระจายของชนเผ่าตามหมวดภาษามอญ-เขมร	177
6.2 บ้านนายล่อ ณ หมู่บ้านสมบูรณ์	187
6.3 บ้านนายล่อ ณ หมู่บ้านหนองซงใหม่	187
6.4 รั้วบ้านของชนเผ่าลาวกลาง	189
6.5 เครื่องแกมที่ลูกชายของพ่อคำใสเก็บได้	205
6.6 ชาวเผ่าม้งเก็บซื้อเครื่องแกม	205